

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

Acta oeconomica et informatica 1
Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2007, s. 24–28

KOMPARÁCIA VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV KOMODITY HOVÄDZÍ DOBYTOK A COMPARISON OF SELECTED INDICATORS OF CATTLE COMMODITY

Ludmila NAGYOVÁ, Dušan DOBÁK

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Cattle breeding and mainly cattle for fattening is significantly affected by the development of social, economic, structural and other changes. Among negative results of this development are serious reductions in milk consumption and the number of cattle, with the adverse effect on usage of soil and permanent grasslands, as well as on the employment in the agrarian sector. Considering the production and out-of-production functions performed by the breeding of cattle, it is necessary to achieve its stability in all categories, to increase domestic milk and beef consumption, and to improve production and reproduction indexes, which have a serious impact on production economy and thus on competitiveness in relation to cattle meat producers in the EU. From the short-term aspect it is possible to solve beef shortage by importing slaughter cattle with a lower carcass weight. However, this alternative can only be considered in case that a sufficient number of slaughter animals is available. A serious decline in the number of slaughter cattle can influence in the future the foreign trade with this commodity and a total increase in passive balance in a similar way to slaughter pigs where the import of 60 ths. tons of pork is expected along with a growth in grain export. From the above it follows that the export of basic agricultural stock is increasing and more value-added products are being imported, which can be considered to be a very unfavourable state in terms of the present development of the Slovak agriculture.

Key words: cattle, fattening cattle, slaughter bull, slaughter cow, slaughter heifer, slaughter calf, indicator, beef

Situácia v chove hovädzieho dobytku sa v roku 2005 čiastočne stabilizovala po období výrazného poklesu stavov hovädzieho dobytku, reprodukčných a úžitkových parametrov. Hovädzie mäso aj napriek výraznému poklesu ročnej spotreby na obyvateľa (z 21,8 kg v roku 1990 na 6,3 kg v roku 2005) patrí k významným komoditám vo výžive ľudí. Produkcia hovädzieho mäsa je na rozdiel od bravčového a hydínového mäsa realizovaná v relatívne časovo dlhom výrobnom procese, počas ktorého dochádza k cenovej turbulencii, čo má za následok obavy prvovýrobcov spojené s ekonomikou výroby.

Analýza spotreby potravín v SR ukazuje, že stravovacie zvyklosti slovenského obyvateľstva ešte stále nezodpovedajú novému životnému štýlu, ktorý zaznamenal v posledných rokoch vplyvom civilizačných procesov značné zmeny. Hlavným problémom sa javí nadmerný energetický príjem, pokrývaný najmä vysokou spotrebou tukov, ako aj nedostatočné krytie potreby niektorých vitamínov, minerálnych látok, vlákniny a pod.

V štruktúre jednotlivých druhov mäsa má tak na Slovensku, ako aj v susedných štátoch dominujúce postavenie bravčové mäso, ktorému vážnym konkurentom je hydínové mäso (Šimo, 2000; Vicen, 2005; Nagyová a Dobák, 2003). Klesajúca domáca produkcia hovädzieho mäsa pôsobí na zvyšovanie spotrebiteľských cien, čo sa pri súčasnej kúpyschopnosti obyvateľstva prejavuje v jeho zníženej spotrebe. Dopyt po mäse je teda v značnej miere ovplyvňovaný spotrebiteľskými cenami, ktorých index rastie rýchlejšie ako rastú ceny ponúkané výrobcom za kvalitné suroviny (Kretter, 2002).

Poznatky vedy o výžive človeka umožňujú formulovať potrebu výživy prostredníctvom jej dostatočne známych faktorov vo forme odporúčaných výživových dávok (OVD) pre jednotlivé skupiny obyvateľstva. V odporúčaných výživových dávkach jednotlivých štátov alebo medzinárodných organizácií existujú rozdiely, spôsobené geografickými, rasovými, náboženskými, spoločenskými, ale aj kultúrnymi odlišnosťami. Okrem toho sa

v nich uplatňujú aj vplyvy ekonomické, politické, prípadne všeobecne prevládajúce zvyklosti.

V nadväznosti na OVD sa vypracúvajú odporúčané dávky spotreby potravín (OPD) na 1 rok a prepočtom aj na kratší časový úsek (mesiac, týždeň, deň). Nakoľko OVD môžu byť naplnené rôznymi modelmi stravovania, v súčasnosti sa odporúčaným dávkam potravín pripisuje predovšetkým pomocný význam pri plánovaní globálnej výroby a spotreby jednotlivých druhov potravín, teda pre zabezpečenie dostatočných zdrojov bezpečných potravín pre správnu výživu celej populácie. Pri vypracúvaní ODP sa vychádza z viacerých ukazovateľov, nezanedbateľná je aj súčasná spotreba potravín v krajine a trend jej vývoja.

V súvislosti s týmito zmenami bola stanovená odporúčaná spotreba hovädzieho mäsa na 17,4 kg.osoba⁻¹.rok⁻¹. Súčasná spotreba 6,3 kg poukazuje na výrazné zaostávanie spotreby hovädzieho mäsa za odporúčanými dávkami.

Materiál a metódy

Vývoj konkurencieschopnosti vytvára podmienky pre prežitie životaschopných subjektov a eliminuje stratové podniky. Cieľom príspevku je uskutočniť komparáciu vybraných ukazovateľov v chove hovädzieho dobytku v rokoch 2001–2005 v podmienkach SR a navrhnúť opatrenia vedúce k oživeniu tohto odvetvia živočíšnej výroby.

Dosiahnutie stanoveného cieľa si vyžaduje uskutočniť:

- analýzu početných stavov výkrmu hovädzieho dobytku;
- analýzu produkčných ukazovateľov;
- analýzu cien výrobcov, t. j. cien, za ktoré predávajú poľnohospodári jatočné býky spracovateľom.

Údaje potrebné k riešeniu danej problematiky, boli získané zo Štatistického úradu SR, MP SR a VÚEPP v Bratislave. Pri

spracovávaní rozsiahleho faktografického materiálu boli použité metódy analýzy, syntézy, komparácie, výpočty indexov a bodu zvratu. Časový horizont výskumu spadá do rokov 2001–2004.

Výsledky a diskusia

Produkčná základňa jatočných zvierat je ovplyvnená početným stavom dojníc v SR. Z uvedeného vyplýva, že ak sa znižujú stavy dojníc (tab. 1), tak dochádza nielen k znižovaniu početných stavov hovädzieho dobytká spolu, ale aj kategórie výkrmu hovädzieho dobytká.

Analýza v rokoch 2001 až 2005 poukázala, že najväčší úbytok v chove hovädzieho dobytká bol zaznamenaný v kategórii výkrm hovädzieho dobytká (o 27,14 %). Tento nepriaznivý vývoj bol spôsobený znižovaním počtu dojníc (o 15,77 %) a vyšším predajom mliečnych teliat, čo sa môže v konečnom dôsledku prejavíť v ponuke hovädzieho mäsa v budúcom období.

V roku 2005 sa na Slovensku predalo 57 707 t ž. hm. jatočného hovädzieho dobytká, čo v porovnaní s rokom 2001 predstavuje pokles o 5 706 t ž. hm. (o 9 %). Pri hodnotení vývoja predaja jatočného hovädzieho dobytká možno konštatovať výrazný úbytok predaja v rokoch 2004 a 2005, keď v medziročnom porovnaní bol zaznamenaný pokles o 10 771 t ž. hm., t. j. o 15,7 %.

V roku 2005 sa predalo o 706 t ž. hm. jatočných teliat menej ako v roku 2004, čo predstavuje pokles o 27,9 %.

Podľa hlásení ŠÚ SR týkajúcich sa zahraničného obchodu sa zo SR v roku 2005 vyviezlo 23,2 tis. ks teliat, t. j. 91 % z celkového objemu predaja (tabuľka 2).

Priemerné ceny jatočného dobytká platené výrobcom podľa jednotlivých tried mäsitosti boli v roku 2005 vo všeobecnosti vyššie ako v roku 2002 (tabuľka 3). Nižšie ceny boli zaznamenané len v kategórii jatočných jalovic. V tabuľke 3 nie sú uvedené údaje za rok 2001, nakoľko v tomto roku sa ešte neudávali ceny jatočného hovädzieho dobytká podľa tried mäsitosti.

Cena jatočných býkov zaznamenala nárast v triede E o 5,26 %, v triede U o 2,31 % a v triede R o 4,01 %. Cena jatočných jalovic v roku 2005 nedosiahla úroveň cien z roku 2002. Úroveň cien v percentuálnom vyjadrení sa pohybuje od 92,31 % do 96,31 % podľa jednotlivých tried. V kategóriách jatočné kravy a jatočné teľatá bol zaznamenaný len mierny nárast cien oproti roku 2002. Výnimku tvoria jatočné kravy triedy mäsitosti U, pri ktorých výrazne vzrástla cena v roku 2005.

Vybrané ukazovatele výroby hovädzieho mäsa

Náklady na výkrm hovädzieho dobytká sú hodnotené v dvoch kategóriách a to teľatá do 6 mesiacov a výkrm hovädzieho dobytká. Z nákladov na jeden krmný deň danej kategórie hovädzieho dobytká možno vyčísliť iba náklady na 1 kg prírastku v príslušnej kategórii.

Najmladšou vekovou kategóriou sú teľatá do veku 6 mesiacov. Náklady na jeden krmný deň tejto kategórie sú spravidla

najvyššie, súvisia s vysokou cenou mliečnych krmných zmesí a mliečného mlieka, vyššou pracovnou náročnosťou, vysokým odpisovým zatažením zo stavieb, neefektívnym využívaním kapacity objektov a pod. Okrem toho základným problémom ekonomiky výroby hovädzieho mäsa je i nízky denný prírastok.

Ďalšou kategóriou hovädzieho dobytká je výkrm býkov. Cieľom chovu tejto kategórie hovädzieho dobytká je dosahovanie vysokých prírastkov od 6 mesiacov do jatočnej zrelosti, čo súvisí s rastovou intenzitou, plemennou príslušnosťou a úrovňou výživy.

Efektívnosť výkrmu súvisí predovšetkým so vzťahom systému oceňovania vlastnej výroby krmív, ktoré tvoria v hlavnej výkrmovej kategórii viac ako 50 % nákladov a veľkosťou z neho dosiahnutého prírastku na jeden krmný deň.

Zlepšenie úrovne krmenia, vlastnej výroby krmív a výroba potrebného množstva mäsa s menším počtom kusov hovädzieho dobytká sa dá dosiahnuť pri predpokladanom zvýšení denných prírastkov v chove, čo možno považovať za základné cesty pre zlepšenie konkurenčnej schopnosti hovädzieho mäsa na trhu.

Na pokles celkových nákladov na jedného odchovaného jatočného býka pôsobí okrem ekonomickej väzby kategórie výkrmu aj veľkosť nákladov na kg živej hmotnosti v kategórii teľca 0–6 mesiacov pri ich nákupe.

V zmysle metodiky oceňovania teliat vypracovanej VÚEPP v Bratislave boli pri výpočtoch brané do úvahy hodnoty (uvedené vo vnútro podnikových cenách) narodeného teľata o hmotnosti 35 kg 2 309 Sk v roku 2001 a 2 351 Sk v roku 2005 (nárast o 1,80 %), kedy sa teľatá zaraďujú do chovu.

V odchove teliat (0–6 mesačné) boli v roku 2001 dosiahnuté vlastné náklady na 1 krmný deň 53,12 Sk a prírastok 0,69 kg.deň⁻¹, čo predstavuje náklady na 1 kg prírastku 76,97 Sk. V roku 2005 dosiahol náklad na 1 kg prírastku 82,83 Sk. Realizačná cena za 1 kg ž. hm. bola v roku 2001 47,70 Sk a v roku 2005 50,65 Sk.

Z uvedeného vyplýva, že výkrm mliečnych teliat zostáva i naďalej nerentabilný. Táto skutočnosť núti výrobcov hovädzieho dobytká realizovať jatočných býčkov pri nižšej hmotnosti, čo potvrdzuje aj porážkovú hmotnosť teliat, ktorá bola v roku 2001 85,7 kg a 74,10 kg v roku 2005, čo predstavuje pokles o 14 %.

V analyzovanom období rokov 2001 až 2005 došlo k poklesu tržieb z predaja jedného mliečného teľata o 8,2 %, t. j. o 335 Sk, keď tržby za 1 realizované teľatá boli v roku 2001 4 088 Sk a v roku 2005 3 753 Sk.

Náklady na krmný deň ako jeden zo základných ukazovateľov zaznamenali nárast v hodnotenom období o 12 %. Táto skutočnosť sa adekvátne prejavila aj vo zvýšení nákladov na 1 kg prírastku, ktorý vzrástol o 7 %, čo v hodnotovom vyjadrení predstavuje nárast o 5,85 Sk.kg⁻¹ živej hmotnosti.

Priemerný denný prírastok aj pri zvyšovaní nákladov na krmný deň vzrástol iba o 0,03 kg, z 0,69 kg na 0,72 kg.krmný deň⁻¹, čo má z hľadiska vývoja ekonomických ukazovateľov negatívny dopad, nakoľko náklady stúpajú o 12 %, ale úžitkovosť

Tabuľka 1 Zmeny počtu hovädzieho dobytká a kráv v SR v rokoch 2001–2005 v tis. kusoch

Ukazovateľ (1)	Rok (2) 2001	Rok (2) 2002	Rok (2) 2003	Rok (2) 2004	Rok (2) 2005	Index 2005/2001 v % (3)
HD spolu (4)	644,9	607,8	593,2	540,1	527,9	81,86
Kravy (5)	272,6	259,9	245,8	231,9	229,6	84,23
HD výkrm (6)	71,8	62,0	65,9	57,4	52,1	72,57

Prameň: ŠÚ SR a vlastné výpočty

Source: Statistical Office of the Slovak Republic and own calculation

Table 1 Changes in the numbers of cattle and cow in the Slovak Republic over 2001–2005 in ths. heads (1) indicator, (2) year, (3) index, (4) total cattle, (5) cows, (6) cattle for fattening

Tabuľka 2 Predaj jatočných teliat a jatočného hovädzieho dobytku v t ž. hm.

Ukazovateľ (1)	Rok (2) 2001	Rok (2) 2002	Rok (2) 2003	Rok (2) 2004	Rok (2) 2005	Index 2004/2001 % (3)
Predaj jatočných teliat (4)	2 222	2 611	2 411	2 526	1 820	81,91
Predaj jatočného hovädzieho dobytku (5)	63 413	69 170	66 417	68 478	57 707	91,00

Prameň: ŠÚ SR a vlastné výpočty

Source: Statistical Office of the Slovak Republic and own calculation

Table 2 Sales of slaughter calves and slaughter cattle in ths. tons of live weight
(1) indicator, (2) year, (3) index, (4) sales of slaughter calves, (5) sales of slaughter cattle**Tabuľka 3** Ceny platené výrobcom za jatočný hovädzí dobytok v Sk.kg⁻¹ jatočnej hmotnosti

Ukazovateľ (1)	Rok (2) 2002	Rok (2) 2003	Rok (2) 2004	Rok (2) 2005	Index 2005/2002 v % (3)
Jatočné býky (4)					
– trieda mäsitosti E (5)	84,70	85,89	85,16	89,16	105,26
– trieda mäsitosti U (6)	82,93	82,07	81,92	84,85	102,31
– trieda mäsitosti R (7)	77,53	77,84	79,18	80,64	104,01
Jatočné jalovice (8)					
– trieda mäsitosti E (5)	71,08	69,07	67,40	68,46	96,31
– trieda mäsitosti U (6)	69,62	65,77	63,44	64,27	92,31
– trieda mäsitosti R (7)	65,08	61,57	59,77	61,10	93,38
Jatočné kravy (9)					
– trieda mäsitosti E (5)	55,10	54,60	54,96	59,31	107,64
– trieda mäsitosti K (10)	54,25	51,51	51,25	54,71	100,84
– trieda mäsitosti Q (11)	54,25	49,34	48,00	55,33	102,76
Jatočné teľatá (12)	49,29	49,87	48,00	50,65	102,75

Prameň: ŠÚ SR a vlastné výpočty

Source: Statistical Office of the Slovak Republic and own calculation

Table 3 Producer prices of slaughter cattle in SKK per kg carcass weight
(1) indicator, (2) year, (3) index, (4) slaughter bulls, (5) meat contents class E, (6) meat contents class U, (7) meat contents class R, (8) slaughter heifers, (9) slaughter cows, (10) meat contents class K, (11) meat contents class Q, (12) slaughter calves**Tabuľka 4** Vybrané ukazovatele v kategórii chovu teliat od 0–6 mesiacov

Ukazovateľ (1)	MJ	Rok (2) 2001	Rok (2) 2005	Index rastu v % (3)
Porážková hmotnosť (4)	kg	85,7	74,1	86
Cena za 1 kg ž. hm. (5)	Sk	47,7	50,65	106
Náklady na 1 kŕmny deň (6)	Sk	53,12	59,64	112
Náklady na odchov 1 teľata (91 kŕmnych dní) (7)	Sk	4 847,00	5 442,0	112
Priemerný denný prírastok (8)	kg	0,69	0,72	104
Náklady na 1 kg prírastku (9)	Sk	76,98	82,83	107
Ocenenie narodeného teľata (10)	Sk	2 309,00	2 351,0	102
Hmotnosť jedného odchovaného 3 mes. teľata (11)	kg	97,96	100,7	103
Hmotnosť jedného odchovaného 6 mes. teľata (12)	kg	160,93	166,4	103
Tržby za 1 realizované teľa (13)	Sk	4 088,0	3 753,0	92

Prameň: ŠÚ SR a vlastné výpočty
MJ – merná jednotkaSource: Statistical Office of the Slovak Republic and own calculation
MJ – unit of measure, Sk – Slovak koruna**Table 4** Chosen indicators in slaughter calves category from 0 to 6 month
(1) indicator, (2) year, (3) growth index, (4) slaughter weight, (5) price per kg live weight, (6) costs per feeding day, (7) feeding costs per calf (91 feeding days), (8) average daily increment, (9) cost per kg increment, (10) born calf pricing, (11) 3-month-old calf weight, (12) 6-month-old calf weight, (13) sales revenue per slaughter calf**Tabuľka 5** Vybrané ukazovatele v kategórii výkrm hovädzieho dobytku bez dotácií

Ukazovateľ (1)	MJ	Rok (2) 2001	Rok (2) 2002	Rok (2) 2003	Rok (2) 2004	Rok (2) 2005
Náklady na 1 kŕmny deň (3)	Sk	43,34	46,97	43,95	44,94	50,74
Priemerný denný prírastok (4)	Sk	0,78	0,82	0,82	0,81	0,83
Náklady na 1 kg prírastku jatočného HD (5)	Sk	55,65	57,28	53,60	55,48	63,13
Zisk/strata na 1 kŕmny deň jatočného HD (6)	Sk	-10,07	-10,04	-7,71	-9,13	-10,26
Zisk/strata na 1 kg prírastku (7)	Sk	-7,63	-12,24	-9,39	-11,28	-12,36
Cena za 1 kg ž.hm. (8)	Sk	45,78	45,04	44,2	44,28	48,76
Boz vratu priemerného denného prírastku vo výkrme HD (bez dotácií) (9)	kg	0,94	1,04	0,99	1,02	1,04

Prameň: Vlastné náklady a výsledky hospodárenia poľnohospodárskych podnikov v SR a vlastné výpočty. Bratislava: VÚEPP, 2005, 45 s.
Source: Costs and economy results of agricultural enterprises in Slovakia and own calculation. Bratislava: VÚEPP, 2005, 45 pp.
MJ – merná jednotka MJ – unit of measure, Sk – Slovak koruna**Table 5** Chosen indicators in fattening cattle category without subsidies
(1) indicator, (2) year, (3) costs per feeding day, (4) average daily increment, (5) cost per kg increment of slaughter cattle, (6) profit/loss per feeding day of slaughter cattle, (7) profit/loss per kg increment, (8) price per kg live weight, (9) break-even point of average daily increment at fattening cattle without subsidies

Tabuľka 6 Vybrané ukazovatele v prepočte na jeden kus jatočného hovädzieho dobytká ž.hm. bez dotácií

Ukazovateľ (1)	MJ	Rok (2) 2001	Rok (2) 2002	Rok (2) 2003	Rok (2) 2004	Rok (2) 2005
Tržby z predaja 1 jatočného býka (3)	Sk	22 386	22 025	21 614	21 614	23 843
Náklady na 1 jatočného býka od narodenia (4)	Sk	27 915	28 942	27 793	28 142	36 000
Zisk/strata z predaja 1 jatočného býka (5)	Sk	-5 529	-6 917	-6 179	-6 528	-6 756
Priemerná porážková hmotnosť (6)	kg	489	489	489	489	489
Priemerná cena za kg ž.hm. (7)	Sk	45,79	45,04	45,04	44,20	48,76

Prameň: Vlastné náklady a výsledky hospodárenia poľnohospodárskych podnikov v SR a vlastné výpočty. Bratislava : VÚEPP, 2005, 45 s.

Source: Costs and economy results of agricultural enterprises in Slovakia and own calculation. Bratislava : VÚEPP, 2005, 45 pp.

MJ – merná jednotka

MJ – unit of measure, Sk – Slovak koruna

Table 6 Chosen indicators per head of slaughter cattle of live weight without subsidies

(1) indicator, (2) year, (3) sales revenue per slaughter bull, (4) costs per slaughter bull since its birth, (5) sales profit/loss per slaughter bull, (6) average slaughter weight, (7) average price per kg live weight

Tabuľka 7 Zmena vybraných ukazovateľov pri implementácii dotačných titulov v priemerných podmienkach Slovenska

Ukazovateľ (1)	MJ	Rok (2) 2001	Rok (2) 2002	Rok (2) 2003	Rok (2) 2004	Rok (2) 2005
Dotácie na 1 kŕmny deň (3)	Sk.KD ⁻¹	5,98	7,88	5,92	6,96	2,97
Zisk/strata na 1 kŕmny deň s dotáciami (4)	Sk.KD ⁻¹	-1,65	-2,16	-1,79	-2,17	-7,29
Bod zvratu priemerného prírastku s dotáciami (5)	kg.KD ⁻¹	0,82	0,87	0,85	0,86	0,98

Prameň: Vlastné náklady a výsledky hospodárenia poľnohospodárskych podnikov v SR a vlastné výpočty. Bratislava : VÚEPP, 2005, 45 s.

Source: Costs and economy results of agricultural enterprises in Slovakia and own calculation. Bratislava : VÚEPP, 2005, 45 pp.

MJ – merná jednotka, KD – kŕmny deň

MJ – unit of measure, Sk.KD⁻¹ – Slovak korunas per feeding day

Table 7 Change to chosen indicators in the implementation of subsidies under average conditions in Slovakia

(1) indicator, (2) year, (3) subsidies per feeding day, (4) profit/loss per feeding day with subsidies, (5) break-even point of average increment with subsidies

iba o 4 %. Mierny nárast nastal pri oceňovaní narodeného teľťa, ktoré je všeobecne realizované na základe vnútropodnikovej ceny.

Údaje v tab. 4 a 5 sa stali zdrojom pre výpočet pomerných ekonomických ukazovateľov – rentability nákladov a efektívnosti nákladov.

Kým v roku 2001 bola rentabilita nákladov pri výrobe mäsa mliečnych teliat -0,381, tak v roku 2005 -0,389 a efektívnosť nákladov 0,619, resp. 0,611 v roku 2005. Z uvedených ukazovateľov vyplýva, že chovatelia na 100 Sk vkladov do výroby dosiahnu tržby 62 Sk, alebo na každých 100 Sk vložených do výroby sa stráca -38 Sk.

V kategórii výkrmu hovädzieho dobytká sa v roku 2005 dosiahli náklady na jeden kŕmny deň 50,74 Sk, čo je o 7,40 Sk (17 %) viac v porovnaní s výsledkami uskutočneného výskumu v roku 2001, pri priemernom prírastku 0,83 kg v roku 2005 oproti 0,72 v roku 2001.

Z údajov uvedených v tabuľke 5 vyplýva, že náklady na 1 kg hovädzieho mäsa v kategórii výkrmu hovädzieho dobytká boli v roku 2001 60,19 Sk, čo sa prejavilo v strate 10,38 Sk na jeden kŕmny deň, alebo v strate 14,41 Sk na 1 kg vyprodukovaného prírastku. Tento výpočet bol platný pre rok 2001, kedy realizačná cena kg hovädzieho mäsa bola 45,78 Sk. V roku 2005 sa dosiahla strata 10,26 Sk na 1 kŕmny deň, alebo 12,36 Sk na 1 kg prírastku.

Náklady na kŕmny deň vo výkrme býkov zaznamenali v rokoch 2001–2005 nárast o 17 % a priemerný denný prírastok sa zvýšil o 0,11 kg, čo predstavuje nárast o 15 %.

Z uvedeného vyplýva, že rast nákladov a úžitkovosti dosahuje približne rovnakú dynamiku, čo sa prejavuje aj v približne rovnakej stratovosti vo výkrme hovädzieho mäsa v analyzovanej oblasti.

Prepočet ukazovateľov bol realizovaný na základe priemernej realizačnej ceny hovädzieho dobytká v rokoch 2001 a 2005.

Tržby z predaja jedného jatočného býka sa vypočítajú ako súčin hmotnosti býka a realizačnej ceny za 1 kg hovädzieho mäsa. Náklady na jedného realizovaného býka sa skladajú

z nákladov na odchov v kategórii teľce 0–6 mesačné a nákladov vo výkrme hovädzieho dobytká do porážkovej hmotnosti.

Tržby z predaja a náklady na jedného jatočného býka uvedené v tab. 6 sa stali základom pre výpočet rentability a efektívnosti nákladov.

Z tab. 7 vyplýva výrazný úbytok dotácií vo vstupe Slovenska do EÚ v roku 2004, kedy došlo k presunu dotácií z jednotlivých komodít do jednotnej platby na plochu. Na uvedenú skutočnosť reagujú tie poľnohospodárske podniky, ktoré vo svojich výrobných podmienkach nie sú schopné ekonomicky úspešne realizovať výkrm hovädzieho dobytká, znižovaním stavov výkrmového jatočného hovädzieho dobytká. Tie podniky, ktoré vo svojich výrobných podmienkach sa zameriavajú na vyššiu intenzitu prírastku (nad 1 kg.kŕmny deň⁻¹), môžu byť aj v budúcnosti ekonomicky úspešné v tejto kategórii hospodárskych zvierat.

Súhrn

Chov hovädzieho dobytká a zvlášť výkrm je výrazne ovplyvňovaný vývojom spoločenských, ekonomických, štrukturálnych a ďalších zmien. Medzi negatívne stránky výsledkov tohto vývoja patrí zníženie spotreby mlieka, početných stavov s nepriaznivými dopadmi na využívanie pôdy a trvalých trávnych porastov a zamestnanosť v agrárnom sektore. Vzhľadom k produkčným a mimoprodukčným funkciám, ktoré chov hovädzieho dobytká plní je potrebné dosiahnuť stabilitu chovov vo všetkých kategóriách, nárast domácej spotreby mlieka a hovädzieho mäsa, zlepšenie výrobných produkčných a reprodukčných ukazovateľov, ktoré majú výrazný dopad na ekonomiku výroby a tým aj zvýšenie konkurencieschopnosti vo vzťahu k chovateľom v EÚ. Z krátkodobého hľadiska je možný nedostatok hovädzieho mäsa riešiť dodávkami jatočného hovädzieho dobytká o nižšej jatočnej hmotnosti. Táto alternatíva pripadá do úvahy iba v prípade, ak je alebo sa predpokladá dostatočné množstvo jatočných zvierat.

Výrazné znižovanie stavov jatočného hovädzieho dobytka môže mať v budúcnosti dopad na zahraničný obchod s touto komoditou a celkové zvyšovanie pasívneho salda tak, ako sa to stalo pri výkrme ošípaných, kde sa predpokladá dovoz 60 tis. ton bravčového mäsa pri súčasnom raste exportu zrnín. Z uvedeného vyplýva, že sa zvyšuje vývoz základných poľnohospodárskych surovín a importuje sa viac produktov s pridanou hodnotou, čo možno považovať z hľadiska súčasného vývoja slovenského poľnohospodárstva za veľmi nepriaznivý stav.

Kľúčové slová: hovädzí dobytok, výkrmový hovädzí dobytok, jatočné býky, jatočné kravy, jatočné jalovice, jatočné teľatá, ukazovateľ, hovädzie mäso

Literatúra

- BORECKÁ, S. 2005. Jatočný hovädzí dobytok a jatočné teľatá. Situačná a vyhľadovacia správa. Bratislava : VÚEPP, 2005, s. 12–25. ISBN 80-8058-364-4
- HAMBALKOVÁ, M. 2003. Komerčná činnosť. Nitra : SPU, 2003, 197 s. ISBN 80-7137-267-6
- KRETTNER, A. Sezónnosť spotrebiteľských cien bravčového, hovädzieho a hydinového mäsa. In: Zborník vedeckých prác „Medzinárodné vedecké dni 2002“. Nitra : SPU, 2002, s. 186–190. ISBN 80-8069-027-8

Obsah

- Lubomír VOŠTA, Bohumil MINAŘÍK**
Demografické stárnutie obyvateľstva a vývoj zatížení produktívnej populácie v podmienkach vyššieho územne správneho celku juhovýchod. 1
- Daniela KUNOVÁ, Peter BIELIK**
Konštrukcia modelov dopytu a kvantifikácia faktorov vplyvu na spotrebu hovädzieho mäsa v Slovenskej republike . . . 6
- Sarena E SAUNDERS, Elena HORSKÁ**
Uplatnenie podnikateľských sietí v agro-sektore Nového Zélandu 9
- Lubomír GURČÍK, Jana MIKLOVIČOVÁ**
Optimalizácia kapitálovej štruktúry vo vybranom potravinárskom podniku 13
- Peter HAŠČÍK, Juraj ČUBOŇ, Miroslava KAČÁNIOVÁ, Iveta UBREŽIOVÁ**
Vplyv nových trendov vo výžive hydiny na ekonomiku výroby hydinového mäsa 17
- Klára HENNYEYOVÁ, Mária ŠAJBIDOROVÁ**
Informačné a komunikačné technológie v práci manažérov v agropotravinárskom sektore 21
- Ludmila NAGYOVÁ, Dušan DOBÁK**
Komparácia vybraných ukazovateľov komodity hovädzí dobytok 24

- NAGYOVÁ, L. – DOBÁK, D. 2003. Konkurencieschopnosť hovädzieho mäsa a jeho produktov SR pred vstupom do EÚ. In: Zborník vedeckých príspevkov z riešenia vecných problémov hlavných úloh inštitucionálneho výskumu v rokoch 2000–2003. Nitra : SPU, 2003, s. 187–192. ISBN 80-88943-20-5
- ŠIMO, D. 2000. Agrárny marketing. Nitra : SPU, 2000, 301 s. ISBN 80-7137-709-0
- VICEN, M. 2005. Tendencie vo výrobe a spotrebe hydinového mäsa vo svete. In: Zborník vedeckých príspevkov z riešenia výskumných úloh KMM. Nitra : SPU, 2005, s. 115–121. ISBN 80-8069-510-5
- Vlastné náklady a výsledky hospodárenia poľnohospodárskych podnikov v SR. Bratislava : VÚEPP, 2002, 32 s. ISBN 80-88992-44-3
- Vlastné náklady a výsledky hospodárenia poľnohospodárskych podnikov v SR. Bratislava : VÚEPP, 2005, 45 s.
www.mpsr.sk/slovak/dok/spot.htm

Kontaktná adresa:

prof. Ing. Ludmila Nagyová, PhD., Fakulta ekonomiky a manažmentu, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel.: 037 6424 102, e-mail: ludmila.nagyova@fem.uniag.sk; Ing. Dušan Dobák, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel.: 037 6414 159, e-mail: dusan.dobak@fem.uniag.sk

Content

- Lubomír VOŠTA, Bohumil MINAŘÍK**
Demographic Ageing and the Development of Burden Carried by the Productive Population in NUTS II – South-East 1
- Daniela KUNOVÁ, Peter BIELIK**
Demand Models Construction and Quantification of the Factors of Impact on Beef Consumption in the Slovak Republic 6
- Sarena E SAUNDERS, Elena HORSKÁ**
From Theory to Action: Understanding Business Networks in an Agricultural Context 9
- Lubomír GURČÍK, Jana MIKLOVIČOVÁ**
Optimal Indebtedness of Selected Food Stuff Company . . 13
- Peter HAŠČÍK, Juraj ČUBOŇ, Miroslava KAČÁNIOVÁ, Iveta UBREŽIOVÁ**
Effect of New Trends in Poultry Nutrition on the Poultry Meat Production Economy 17
- Klára HENNYEYOVÁ, Mária ŠAJBIDOROVÁ**
Information and Communication Technologies in Managers' Work in the Agri-Food Sector 21
- Ludmila NAGYOVÁ, Dušan DOBÁK**
A Comparison of Selected Indicators of Cattle Commodity . 24